

Posamezna

Naročnine listu: Celo leto 60 din., pol leta 30 din., četrt leta 16 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 120 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravišтво sprejema naročnine, inserate in reklamacije.

Telefon interurban št. 113.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišтво je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

43. števil.

Maribor, dne 18. aprila 1928.

Letnik XV.

Manifestacija narodne volje.

Nedeljski shod Radičeve stranke v Zagrebu. Shod, ki je bil sklican v svrhu poročila o sedanjem političnem položaju in posebej še z ozirom na pogajanja o sporazumu, se je klub slabemu vremenu veličastno vršil na prostem na obširnih travnikih občine Vukomerac v bližnji zagrebski okolici. Od vseh krajev so prihajali ljudje v celih procesijah z banderami v hrvatskih barvah in znanimi gesli Radičeve stranke. Že ob sedmih zjutraj je bila obširna ravnina polna, ljudstva in kakor morje se je gibal pisani svet okrog visokega in lepo okrašenega govorniškega odra. Mnogo organizacij je prišlo z godbo in vsa ogromna množica od 100 tisoč ljudi se je zbirala, vstrajala ves čas shoda, ki se je začel ob 11. uri in končal ob treh, ter tudi razšla v najlepšem redu. — Glavni in zaključni govor je imel Stjepan Radič, ki je govoril v svojih zelo drastičnih in pri ljudstvu silno učinkujočih prispodobah. Primerjal je oba sveta: miroljubnost in človečanstvo hrvatskega naroda in pa oholost, oblastželjnost in samopašnost srbske gospode, ki hoče preprečiti bratski sporazum srbskega, hrvatskega in slovenskega naroda v miru, v slogi in popolni enakopravnosti.

Sila in nasilje naj se odpravi, pa bo sporazum gotov! Iz tega izhaja Radič, ko govori o pogajanju z radikali: Bratje, mi nimamo opravka z državniki, ki občutijo za seboj duh naroda, temveč z državniki in politiki, ki se naslanjajo na ostrino bajoneta in naj se le naslonijo do kraja, videli boste, kaj bo! In ko so prišli k nam v Zagreb radikali, smo se v dveh dneh našega razgovora največ pogovarjali o tem, če se hočejo že enkrat odreči sile in če hočejo že vendar enkrat spoznati, da jih sila vleče v prepad, nas pa v neprijetnosti. Kje je ta sila, ki bi nas ugonobila? To bi mogel biti samo sodni dan in noben drugi! In ko smo dva dni govorili, so napisali in podpisali: Narodno-radikalna stranka za vse medsebojne odnose ne bo nikjer uporabiti sile, ampak sporazum. — Komaj so podpisali, jim je že bilo žal. Ko so prišli v Beograd, je ta dokument stlačil v žep gospod Pašić in pokazal ga trojici ali četvorici. — Potem je ostro obsodil in očrtal ono srbsko gospodo, ki hoče srbskemu narodu natvezati, da je sporazum nekako odrekanje srbstva in da Hrvati niso iskreni. Rekel je: Hrvatski narod! Štiri leta so minila, odkar mi govorimo in pišemo. Oni (v Beogradu) mislijo, da mi govorimo eno vam, drugo pa njim, ker so sami tako naučeni. Oni mislijo, da v listih pišemo samo za vas, ker ste masa, a da voditelji malo drugače mislijo. Sedaj so pa sprevideli, da za nas fotelji, posebno beograjski, niti toliko niso vredni kot najnavadnejši šoštarški stolček. Šoštar na svojem stolčku dela čevlje za sebe in za druge, a za sebe nazadnje, ker če bi mi hodili bosi, bi nas bilo sram in zima bi nam bila, oni pa, ki sedijo na ministrskih stolčkih, nas sezujejo in slabijo, hočejo pa še potrditi in priznati, da dobro delajo. — Hrvati ne bodo nikdar pozabili, da je bilo 30.000 seljakov zaprtih in batinanih radi republikanstva in da so bile tepene tudi žene, otroci in starci. Zakaj se iz Srbije ni nobeden list in nobeden politik oglasil proti temu zverinstvu? Zakaj je sporazum tako težak? — Zato, ker je kakih 50 familij v Beogradu, ki celo skupno državo ropajo. Ne bi bilo težko s Srbi, ne bi bilo težko z Ljubom Davidovičem, ne bi bilo težko z radikali, ali v Beogradu je neka cinarska banda, kapitalistična in razbojniška, ki vse to drži v svojih krempljih, te bande mi ne moremo razgnati in tudi tega mi ne moremo doseči, da bi si srbski narod izvolil svobodne ljudi, katerih ta banda ne bi kupila. V Beogradu so ljudje, ki so vajeni za to, da svoj narod najprej prevarijo, potem pa ga oropajo. — Teh ljudi naj se Srbi rešijo, pa bo dobro!

Proti grožnjami s silo je Radič izjavil: Kar se nas tiče, smo mi za sporazum in smo pokazali, da ga resno in odkritosrčno hočemo. Najbolje bi bilo, da se v najbistvenejših stvareh sporazumemo, potem pa gremo v volitve. Toda prav tega se radikali boje, ker so jim kase prazne in bajoneti nezanesljivi. Ako bodo volitve, bo mo mi postavili svoje kandidate od Drave do Soluna, v vsakem selu naše države. Pribečevič se, kakor čujem, danes baha, da bo on v petih dneh zopet v vladi. Mi mu odgovorjamo: Naš načrt je gotov, nihče več ne bo vladal nad Hrvatsko, ako pa misli kdo na diktaturo, ta bo prej zmrznil v Beogradu! Ako bo Beograd začel pri nas delovati z Orjuno, naj pomni, da bodo Orjunci pač prišli v naša sela, da se pa iz njih ne bodo več živi povrnili. Ako pa bodo poslali vojsko, imamo mi tudi proti temu medicino: kakšno, tega pa zaenkrat ne povemo!

Glede Bosne pravi Radič, da je bilo posebno težko govoriti z radikali. Beograjska gospoda je zadnje srbsko vas opojila z napačnim mnenjem, da je Bosna srbska. Lepo, naj mislijo. Sedaj, ko je 190.000 glasov spregovorilo, se pa vprašujejo: Ali so Turki, ali so Srbi, ali so Hrvati? Sedaj je to rešeno. Vlado muslimani, Maglajčevci, muktaši so propadli, večina Bosne je hrvatska. Poslanci muslimanske organizacije so pri agitaciji govorili, da so z Zagrebom in to je dalo moč in zmago. Naj ostanemo pri tem, kar so narodu govorili in ostala bo tudi hrvatska večina.

Slovinci so uvideli, da lahko samo kot slovenski narod gredo z nami v eno fronto. Mi Hrvati ne rabimo slug. Najslabša, najsrabotnejša in najgrša je stvar, če brat zahteva od brata, naj mu bo sluga. Mi ne zahtevamo od Slovencev in od nikogar kaj takega. Da bodo sami svoji gospodarji, zato so šli Slovinci na delo. Radičev klic «Živijo Korošec! Živijo slovenski narod!» je zbrana množica navdušeno ponavljala.

Z ozirom na zunanjo politiko je Radič dejal, da so Hrvati do zadnjega diha na strani ruskega naroda, pa naj tam vlada katerakoli stranka. Tudi Nemce čislajo, ker so kulturni, delavni in za vedno rešeni divjega carskega gospodstva. Sploh pa daje že kulturni Zagreb hrvaškemu pokretu evropsko vizitkarto.

Predsporazum, oziroma dogovor z radikalskimi delegati je Radič tako-le kratko in razumljivo razložil: Pred razstankom z zastopniki radikalov je bil prečitani zapisnik. V tem zapisniku je točno navedeno, kaj ima napraviti Pašić in beograjska vlada, da se z njo začne sporazumevati. Tu so predpogoji sporazuma, predpogoji miru in dokler se vse to ne izpolni, se ne moremo sporazumevati in razgovarjati. Kaj je vse to, vam natančno ne morem reči, ker Srbi niso hoteli, da bi bilo o vsem tem obveščeno časopisje, lahko vam samo povem, da so to dve stvari: ta današnji sistem ali vlada se ima spremeniti v duhu človečanstva, ustavnosti in zakonitosti. Priznali so nam torej v tem času, da je ta vlada neustavna, nezakonita. Kaj se ima storiti v Hrvatski, Sloveniji, Bosni in Vojvodini, to je tam natančno napisano. Za Hrvatsko sem narekoval jaz, za Slovenijo dr. Korošec in Brejc, za Bosno Spaho in za Vojvodino Blaško Rajič. To je takoj napisano in podpisano, da se naj izvrši čim prej, tem bolje in ko bodo to izvršili, tedaj se lahko razgovarjamo o sporazumu. In kaj se ima še zgoditi? Spremeniti se mora uprava tako, da narod v njej odloča in tudi na to so pristali. Ta pisma so odnesli, eno v Beograd, eno Korošec v Ljubljano, eno Spaho v Bosno, eno je pa tu pri nas. Ono beograjsko pismo ima Pašić v žepu, naj je ima, če mu gre k srcu, dobro za njega in za nas. — To se popolnoma krije s tem, kar smo zadnjič na uvodnem mestu pisali o predsporazumu in Radič je v svojem govoru tudi povdarjal, da so Hrvati, Slovinci in Bosanci dogovorjeni, kako bodo nadzorovali radikalske obljube. Republikanci za sedaj še nimajo kaj iskati v Beogradu, zastopniki Slovenije in Bosne bodo pa ostali tam, če bo pa treba, se pa tudi oni zahvalijo za stole v skupščini.

Kot zastopnika Slovencev sta se udeležila skupščine tudi poslanca SLS Brodar in Štrcin. Ko je na popoldanskem zborovanju v veliki dvorani «Kola», ki je trajalo od 3. do 7. ure zvečer, nastopil poslanec Brodar, mu je hrvatsko ljudstvo priredilo dolgotrajne ovacije. G. Brodar je izjavil: «Dragi bratje Hrvati! Priprost kmet sem izpod Triglava. V imenu SLS, ki zastopa ves slovenski narod, vas najpristrčneje pozdravljam. Naš slovenski narod zastopa načelo ljudske samoodločbe. Na podlagi tega prava zahtevamo politično, gospodarsko, finančno in kulturno samostojnost. Zato stojimo danes na vaši strani, ki se borite za iste cilje kakor slovenski narod. Stremljenje za svobodo prešinja vaša in naša srca, in to, kar je vzkliko iz srca naroda, se ne more poteptati do končne zmage. Vi Hrvatje zahtevate svobodo, tudi mi zahtevamo svobodo. Vi zahtevate zmago, tudi mi gremo za zmago. V tem boju Vam slovenski bratski narod nudi roko in pomoč. Pravkar je preteklo pet let, odkar smo češkemu narodu v borbi za osvoboditev obečali zvestobo. To zvestobo smo tudi držali in se v skupni borbi s češkim narodom osvobodili izpod nemškega in madžarskega jarma. Prišli so dnevi, ko smo si Hrvatje in Slovinci enako obečali zvestobo. V globini duše smo prepričani, da bodo Hrvatje držali to zvestobo, kakor Vam isto obljubljam v ime nu slovenskega naroda. Zvestoba za zvestobo! Naj Bog živi hrvatski in slovenski narod v veliki zgodovinski borbi za njuna prava!

Politični položaj.

Prvo sejo nove skupščine je otvoril starostni predsednik Orehovac in takoj nato se je vršila volitev skupščinskega predsednika. Predsednikom je bil izvoljen z 128 glasovi radikal dr. Peleš, za katerega so glasovali radikali, 8 Nemcev, Džemijet in 1 Rumun. Dr. Hrasnica je dobil 40 glasov, demokrat Pečić 47, zemljoradnik Lazič 11 glasov. Takoj po izvolitvi predsednika je dr. Peleš pozdravil navzoče poslance in jih opozoril na vestno izvrševanje poslanskih dolžnosti. Za govorom dr. Peleša je prečital tajnik Janjič dopis predsednika vlade Pašića o ostavki vlade in o odgovitvi skupščine, dokler je ne bo sklicala nova vlada pismenim putem.

Otvoritev skupščine so spremljali močni kravali. Demokratski in radikalni poslanci so se hudo zmerjali med seboj, demokrati so tolkli po mizah in cepetali z nogami, zemljoradniki so pa radikalno vlado sprejeli s klici: Dol ubijalci! Dol žandarski poslanci! Slaya Miči Bajiču, ki so ga radikali ubili v času volitev! — Govoru novoizvoljenega skupščinskega predsednika delajo demokrati med-

klice in ko se govor konča z živijo-klicem na kralja in kraljico, zemljoradniki molče obsedijo.

Prvo delo Jugoslovanskega kluba po prihodu v Beograd. Takoj po prihodu v Beograd je imel Jugoslov. klub ob navzočnosti 23 članov svojo prvo sejo, na kateri je pozdravil navzoče dr. Korošec. Po navdušenem odobrenju dr. Koroševega pozdrava je izvolil klub za predsednika: dr. Korošca, podpredsednika sta Bunjevce dr. Sudarevič in prof. Sušnik, tajnika pa Škulj in Premurec Geza Šiftar, blagajnik Brodar. V permanentni odbor kluba so bili izvoljeni: dr. Hohnjec, dr. Kulovec, Gostinčar in Brodar.

Dr. Spahova muslimanska skupina je izbrala predsednikom dr. Spaha, podpredsednik je dr. Hrasnica, tajnik pa Husein Ali. Spahov klub je izrekel zadovolje s pogajanjem z revizionisti.

Radikalni predsednik je Marko Gjuričič, podpredsednik dr. Žarko Miladinović, dr. Vlado Andrić, Ljuba Bakić in vodja Džemijeta Kenan Dzija. Tajnika sta dr. Drago Kojić in Veljko Grgurevič.

Bosna in radikali. Radič je imel prav, ko je rekel, da je s Srbi najtežje govoriti glede Bosne. In res, komaj sta se vrnila radikalna zastopnika od razgovorov v Zagrebu nazaj v Beograd, so že planili drugi radikali, češ, kaj sta imela za govoriti in obljubljeni glede Bosne. Radikalni delegat dr. Gjuričič se je branil, da je Bosna ravno tako pokrajina z zastopstvom svoje posebne večine, kakor so druge in da se sedaj ne da razveljavljati ali preprečevati kaj takega, kar so poprej vsi spoznali za potrebno. S tem, da so radikali poslali dva svoja odlična moža na pregovore, je preprečeno, da bi se danih obljub gladko otesli, češ, saj ni bilo našega pravega in polnomočnega zastopstva. Če požro dane obljube in obveze, potem ne pade odgovornost na same delegate, temveč na celo stranko. In to ne bomo razumeli samo tukaj pri nas, temveč tudi v Srbiji in — Pašičeva radikalija v tretjič ne bo več zastopnica Srbov!

Odlikovanje Mussolinija. «Službene Novine» prinašajo ukaz, s katerim daje beograjska vlada svoje najvišje odlikovanje, Karadjordjevo zvezdo I. stopnje, — predsedniku italijanske vlade in vodji fašistov Mussoliniju. To je odlikovanje za največje državnike in pri nas je ima samo Nikola Pašić. Zelo vroče simpatije beograjskih listov do Mussolinija so dobile sedaj vidno znamenje. Z nižjimi redi so odlikovani tudi nekateri ministri prejšnjega italijanskega kabineta.

Po svetu.

Iztreznjenje in odločen nastop italijanske ljudske stranke. Skoro edina italijanska stranka, katere fašisti niso mogli ukrotiti s svojo nasilno diktaturo, je ljudska stranka, ki je obhajala te dni svoj kongres v Turinu. Ob priliki kongresa so fašisti upali z gotovostjo, da se bo stranka razcepila na konservativce, ki so za sodelovanje s fašisti, in na one, ki so proti fašistovskiemu divjanju. Strankin kongres v Turinu pa je pokazal čisto drugo lice, kakor so ga pričakovali fašisti. Strankin politični tajnik don Sturzo je imel na kongresu glavno besedo, njegovo poročilo je izzvalo med zborovalci velikansko navdušenje in utrdilo v stranki avtonomijo in edinstvo. Don Sturzo je pred vsem nastopil proti fašistovski vladarji tega, ker ta z vso silo zavrača svobodo sodbe in kritike. Svoja velezanimiva izvajanja je zaključil don Sturzo s pozivom na slogo, disciplino in požrtvovalnost v stranki z zatrdilom, da hoče ljudska stranka sodelovati v vladi radi tega, da se povrne moralno edinstvo, ustavna svoboda in pokrajinska avtonomija. V predložen in sprejeti resoluciji zahteva don Sturzo: svobodo v izvrševanju naravnih, osebnih, družinskih, kulturnih, šolskih, verskih pravic; je proti centralističnemu popačenju v imenu brezbožne države ali oboževane narodnosti. — Za don Sturzom je govoril na kongresu poslanec de Gaspari ter omenjal delo stranke v zbornici, branil proporcionalni volilni sistem in zahteval za vse stranke svobodo. Kongres ljudske stranke se je z ogromno večino izrekel za izvajanje don Sturza in Gasparija in s tem dokazal nasilnemu fašizmu, da ogromni del italijanskega ljudstva nikakor ne odobrava diktature fašizma, ampak odločno zahteva povratek k demokratizmu. Fašizem je skušal na kongres uplivati z grožnjami, češ, da bodo začeli fašisti proti ljudski stranki kot nenarodni z nasiljem, a je sedaj po kongresu uverjen, da se ljudska stranka ne da ubiti potom nasilja, kot so se n. pr. dali socijalisti. Zmaga don Sturza na turinskem kongresu je tudi velevažna v mednarodnem oziru. O glasovanju na kongresu poročamo na drugem mestu.

Volilni govor bolgarskega ministrskega predsednika. Štambolijski šef bolgarske vlade in zemljoradniške stranke, se že pripravlja na volitve in te dni je na nekem velikem volilnem zborovanju govoril o zunanjem in notranjem položaju Bolgarije. O neuillskem dogovoru je dejal, da mora pasti in da se mora izvršiti njegova revizija. Sporazum, sklenjen z Jugoslavijo v Nišu, je dober, ker sta se sosedna sporazumela, da ne bodo puščala tujih čet in band preko mej. O svoji stran

ki pravi Štambolijski, da bo še dolgo vladala. Končno je govoril o komunističnem pokretu in rekel je, da se pripravljajo zakon, ki bo komunistom prepustil cele vasi in kraje, da si jih popolnoma po svoje uredijo. — Ko munistična stranka je za zemljoradniško najmočnejša v Bolgariji. Zemljoradniški stranki ne sodi, da bi proti komunistični nastopila s silo, zato se zateka sedaj k poskusom komunističnih občin, meneč, da se bodo komunistične teorije v praksi izjalovile. Bolgarska zemljoradniška stranka je že danes ostro ločena na levo in na desno in če se obnesejo ureditve komunističnih vasi, se bo levica zemljoradnikov kmalu strnila s komunisti.

Vladno nasilje v Rumuniji. «Times» pobija trditve o redu in miru v Rumuniji ter objavlja prav gorostasne stvari. Tiranska vlada Bratianova je uvedla ostro cenzuro, tako da je ta list dobil svoje poročilo preko oseb, ki so iz Rumunije dopotovali v Anglijo. Rumunska vlada niti poročil o svojih zakonskih načrtih ne pušča čez mejo. Poleg nove ustave je namerč «večina» uzakonila še druge zakone, od katerih eden odreja razlaščenje vseh onih oseb, ki so se v vojni borile proti Rumuniji, s čimer niso prizadeti samo Nemci, Madžari in Ukrajinci, ampak tudi transilvanski Rumuni. Ta zakon seveda ne izvira iz patrijotskih razlogov, ampak ima samo namen spraviti transilvanska posestva v roke vlaške porodice iz kraljevine. Ustava dalje daje neke predprave pravoslavni veri in uničuje katoliške redove. Namen tega je, da bi se samostanska posestva prodala na dražbi in pripadla Bratianovi zločinski bandi. Ni res, da v deželi vlada mir, piše «Times», res pa je, da vlada največje ogorčenje in pasivna rezistenca vseh poštenih elementov.

Boj ob Renu in ob Ruhri se ne bojuje za premog in les, ampak za napredek, za pravico in mir, je dejal nemški zunanji minister ter pristavil: «Naš cilj je danes obramba in vsi naši koraki v tem boju so obrambnega značaja. Nemčija je voljna in pripravljena plačati odškodnino, kolikor je v njeni moči. Če bodo sedanje razmere v Evropi še dolgo trajale, bo gospodarska moč Nemčije popolnoma uničena. Vsi načrti, da se Porenje od Nemčije odcepi, ali pa postavi pod tujo upravno kontrolo, so za Nemčijo nesprejemljivi. Ravno tako Nemčija tudi ne more priznati nobene kršitve svoje vrhovne oblasti. Porenju in Poruhrju se Nemčija ne bo nikdar odrekla in ne bo zapustila onih številnih rodbin, ki so sedaj iz svoje domovine izgnane. Tudi na sistem počasne izpraznitve zasedenih dežel Nemčija ne bo pristala, ker ne more žrtvovati na milijone svojega prebivalstva večni gospodarski sužnjosti.»

Proti Poincarejevi vladi je ostro nastopil znani Herriot v mareseljskem «Radikalu». Očita ji militarizem in po njegovem mnenju ponesrečeno ruhrsko okupacijo ter podaljšanje vojne službe, v zunanje političnem oziru pa nespornost njenega z Anglijo. Najbolj tehtni so pač razlogi, ki jih Herriot navaja proti Poincarejevi politiki na finančnem polju. Francija za leto 1923 nima niti rednega proračuna, ampak si pomaga z dvanajstlinami. Kritika Herriotova je uvaževanja vredna, ker bo on vodil prihodnje leto volilno kampanjo proti vladi.

Stališče angleškega kabineta je omajano. Pri zadnjič omenjeni burni debati v zbornici glede oskrbe odsluženih vojakov v civilnih službah so zastopnike delavske stranke podpirali tudi Lloyd Georgovi liberalci proti konservativni večini. Misli se, da pride do rekonstrukcije vlade.

Posledica slabe valute. Dunajski list «Morgen» poroča, da je od 43.000 hiš, ki jih je imel Dunaj pred vojsko, danes nič manj ko 21.000 prodanih. Jako dosti dunajskih poslopij je prišlo v češke roke. A ne godi se to samo na Dunaju, nego tudi na Nemškem v Draždanih in v Lipskem so Čehi pokupili mnogo hiš.

Spor med rusko cerkvijo in državo je začel z revolucijo in je vedno ostrejši. V boju proti Sinodu so osnovali sovjeti takozvano «živo cerkev», ki pa ni mogla dobiti dosti svečnikov, ki bi služili sovjetski oblasti. Ko so sovjeti začeli z rekvizicijo cerkvenih in samostanskih zakladov, je patrijarh Tihon proglasil proti temu pasivno resistenco, sodišče je pa 11 svečnikov v Moskvi obsodilo ter zagrozilo, da bodo usmrčeni, če se Tihon ne odreče patrijarhije. Tihon je to storil, obsodba nad petorico svečnikov se je pa kljub temu potrdila, ker je baje Tihon tudi po drugih cerkvenih dostojanstvenikih organiziral odpor proti oblasti. Sedaj se radi tega in pa pod obdolžitvijo podpiranja monarhistične zarote pripravlja proces proti samemu patrijarhu Tihonu.

Raj razporočencev. Mehikanski konzulati v Združenih državah so dobili od svoje vlade obvestilo, da se smejo vsi tujci v Mehiki zakonsko ločiti, če so bivali mesec dni v tej deželi. Če se strinjata oba zakonca, stane obred 15 dolarjev; če pa se ena stranka protivi, pa se plača 125 dolarjev. Moški se lahko takoj na novo oženijo. Ženskam pa se dovoli nova možitev šele trideset dni po razporoki.

Nenavaden hrust. 34letni Dunajčan Breitberg — poroča londonski zdravniški list Lancet — je s svojimi zobmi razgrizel jeklene in železne verižice, debele pol centimetra. Zvil je v krog in nato v spiralo 4 cm debele železne palčice, rabeč svoje čelane kot klešč; nadalje je na mah z golo pestjo zabil v 2,5 cm debelo desko žebelj, kateremu je poprej odgriznil glavico; končno je s svojim tilnikom upognil tirnico, široko 10, in visoko 6 cm.

Beleške.

Brez orientacije' so radikali in demokrati zlasti v svojih listih. Vse fraze so že izrabili. Najprej se je iz-

rabila «amputacija», ko so najglasnejšega političnega urednika najbolj razdivjanega «Balkana» v Zagrebu zaprli kot željno iskanega sleparja; fraza o močni vladi in «močni roki» je sicer ostala, samo da ne vedo, kako in kje bi se dala najbolj porabiti. Pribečevičevi listi bi na eni strani hoteli «močno vlado» s Pašičem vred, na drugi strani «močno vlado» brez Pašiča in kar na tretji si želijo na svojo stran vse, ki so za državo, pa odklanjajo Pašičevo samoradikalno vlado ravno tako, kakor tudi vsak upliv «separativistov». Da posamezni Pribečevičevi ali policajdemokratski priveski še na lastno roko iščejo «jugoslovanskega Mussolinija», to je samobesbi umevno. — Radikali so bili najprej po Pribečevičevi metodi za to, da se vsi, ki so Srbom pokorni brez vseh pogojev, imenujejo — Jugoslovani, potem so hoteli prave Srbe z «amputacijo» rešiti «jugovine», pozneje naj bi se vsak narod v skupni državi sam izrekel, radikalom pa priznal popolno zastopstvo Srbov in Srbije in ko se je to zgodilo, se radikalni tisk zopet lovi med starimi frazami: med mnogovrstno «močno roko», med zvezo s temi in onimi, med samoupravo pokrajin in centralizmom, in tako ni čuda, da pravijo «Jutranje Novosti», ki so od radikalnega centra najdalje, da je NRS za parlamentarizem, a ni ne za sporazum s predstavniki Hrvatov in Slovencev in za revizijo, kakor tudi ni za centralizem v zavezništvu Svetožarja Pribečeviča. Za kaj so potem?! Zmeda je brezkraina in po njej bi se eni kakor drugi lahko postavili pri zidanju — babilonskega stolpa.

Srbi v Ameriki obsojajo beogarsko vlado. Celo srbski izseljenci v Ameriki so začeli obsojati način dosedanje beogradske uprave in korupcijo, ki se je že tako daleč razširila, da jo celo naši rojaki in tudi Srbi onkraj Oceana občutijo. V New-Yorku izhaja list «Srbija», ki piše med drugim takole na uvodnem mestu: «Pojdite v Beograd in potrkajte na vrata kateregakoli ministrstva, trkate lahko leto dni, pa se vam ne bo odprlo, ne boste videli onega, ki ga želite, ne boste se mogli razgovoriti, ne dobite potrebnih informacij in to vse tako dolgo, dokler ne greste «rednim putem» — to je, dokler ne pozlatite dlani vratarju, kavarnarju ministrstva in po vrsti tudi ostali gospodi do samega gospoda načelnika ali ministra. Pišite poslaneštvo ali našim konzulatom v Ameriki, pišite leta, porabite cele poteke črnila, cele sklade papirja, pa ne dobite informacije, ne odgovora.» — List nato razlaga, da gredo milijoni dolarjev rojakom v domovini na pomoč, tem se pa denar ne izplača brez raznih dokumentov in taks brez konca in kraja. Srbi v Ameriki označujejo pobiranje vsakovrstnih taks kot silno koruptno napravo, kot izkoriščanje in pri tem kot neumno baharijo nesposobnih upravnih organov, ki se delajo, kakor da bi bila vsaka njihova beseda zlato.

Vlada in invalidi. Poročali smo že, da se vlada in vladni listi hudujejo nad invalidi, ki hočejo pismenim potom pred mednarodnim invalidskim kongresom očrtati položaj invalidov v Jugoslaviji. Centralni odbor je sporočil predsedstvu mednarodne invalidske zveze v Cannesu, da jugoslovanska delegacija invalidov ne more na kongres, ker je brez vseh potrebnih sredstev. Ministrstvo za socialno politiko je bilo pripravljeno dati denar, a to samo pod pogojem, da gre na kongres samo par od vlade izbranih invalidov, ki bi le to govorili, kar vlada hoče, o vsem drugem, kar se tiče invalidov ter vlado obtožuje, pa naj bi lepo molčali. Invalidska organizacija kaj takega ni mogla in ni hotela pristiti in radi tega in pa da ne bi v njenem imenu kak vladni invalid nastopal, pošilja na kongres svojo spomenico, ki vlade gotovo ne bo zagovarjala. — To sramoto bi si bila vlada pred svetom prav lahko prihranila.

Onevne novice.

Si moramo dobro zapomniti! «Tabor» od torka beleži v svojem uvodniku za nas Slovence in Hrvate sledeče pobesnele žaljivke, ki piše: «Težko je pozabiti, da so bili Hrvati v vojni proti Srbom večji divjaki, kakor Nemci. Tudi vsi Slovenci niso bili boljši. Mi demokrati smo bestije krotili na obeh straneh z uspehom štiri leta. (Pod bestijami razume «Tabor» Slovence in Hrvate. Op. ur.) Sedaj torej, ko je najugodnejša prilika, da se vsa tri plemena mirnim putem med seboj sporazumejo ter utrdijo državo na znotraj, na zunaj pa jej pripomorejo do ugleda, katerega izgube so največ krivi policajdemokratje s svojim Pribečevičem, pa se upa klikarski list zopet z ono nesramno denunciacijo o divjaštvu Slovencev in Hrvatov napram Srbom v svetovni vojni. In v tej denunciaciji hočejo demokratje Slovence in Hrvate Srbom bolj omrziti nego Nemce. No, res efijaltsko dejanje, ki je vredno samo orjunaškega mazača! In še grše obsodbe vredne pa so psovke, češ, vsi Slovenci in Hrvati, ki nočejo biti koritarski in tiranski policajdemokratje, so torej bestije, katere so in hočejo krotiti edinoale demokratje. Iz ravnokar dobesedno citirana ovađušta in živalske psovke orjunaškega «Tabora» pač lahko vidi vsak pošten Slovenec in Hrvat, da se morajo listi, ki nas Slovence tako podlo denuncirajo in živalsko psujejo, izginiti iz naše sredine. Slovenci in Hrvati nismo divjaki, še manj pa smo bestije, to si naj dobro zapomnijo policajdemokratski ovađuhi in zmerjači. Mislimo, da ga ni poštenega Slovenca in Hrvata, ki bi se pustil zmerjati z divjakom in bestijo in radi tega hrbet policajdemokratskim glasilom, ki poznajo napram lastnim bratom samo najpoddlejše ovađuštvo in živalske psovke. Ne pozabite, Slovenci in Hrvati, da je sedaj naša povolitvena in glavna naloga, da policajdemokratske ovađuhe in zmerjače tudi gospodarsko ubijemo, kakor smo jih na zahtevo in voljo naroda politično. Ako smo pošteni Slovenci in Hrvati v

očeh policajdemokratske klike večji divjaki in Nemci in navadne bestije, potem proč z listi, ki nam tako slikajo Hrvate in Slovence in ven z našim denarjem iz policajdemokratskih denarnih zavodov. Slovenci in Hrvati nismo divjaki in bestije, radi tega bomo v prihodnje bojkotirali policajdemokratska glasila in denarne zavode, ki so res samo za divjake a la policajdemokratske orjunaše in bestijo kot so oni iz demokratskih vrst, ki so v Slov. Bistrici, pa tudi na Hrvatskem prav po živalsko prelivali bratski kri!

Kaj vse zahtevajo policajdemokratje od dr. Korošca. «Tabor» od torka piše v svojem uvodniku dobesedno to-le: «Vendar smo vedeli, da se bolj draži zmagovalce (Srbe), če dr. Korošec hoče državo ustvarjati s pogajanj, mesto da bil delal pokoro.» Policajdemokrat torej ni po volji, da hoče dr. Korošec ustvarjati državo potom za celo državo pametnih pogajanj, ampak bi naj s svojimi mandati in kot predstavitelj Slovenije kje mirno čepel v kakem kotu in delal bogzna kako pokoro. Menda misli «Tabor» pod pokoro kako prav veliko korito, iz katerega bi naj zastopnik Slovenije mirno zobal in prepustil Slovenijo, da bi jo ljudje Pašič-Pribečevičevega kalibra politično in gospodarsko izmозgavali do onemoglosti. Ne, ne, gospoda krog «Tabora», predstavitelj Slovenije ne bo delal pokore, ker je nima zakaj, pa tudi po policajdemokratsko se ne bo pokoril Pašiču, da bi zobal iz vladnega korita, ampak gradil bo državo potom pogajanj in stvarnega dela in sicer državo, katero je skozi štiri leta rušila policajdemokratska klika. Nočemo se več klanjati nekakim zmagovalcem, ker smo in hočemo biti bratje, odklanjamo in zavračamo vsako hlapčevsko pokoro in koritarstvo, ampak hočemo sporazum potom pogajanj in po sporazumu močno zgrajeno državo na znotraj in na zunaj! To je in ostane naš povolitveni program, dokler ga ne bomo udeležili!

Vsak dan pijani Radič. «Tabor» od torka piše, da je Radič vsak dan pijan. Torej Radič bi naj bil vsak dan pijan in kljub tej pijanosti je združil pod svojo zastavo vse Hrvate; demokratje pa so vedno trezni in pri vsej tej treznosti so v Sloveniji ob vse, na Hrvatskem pa jim je prepustil Radič le še par drobtin. Res čudna ta Radičeva pijanost, ki ima v očeh naroda tako privlačno silo in čudna ta policajdemokratska treznost, ki tako odbija med vsemi SHS-plemeni. Mi pa pravimo drugače: doslej so bili pri vedno polnih vladnih koritih pijani policajdemokratje od Pribečeviča do Kukovca, radi tega so do malone zapili, zapravili in upropastili celo državo. Trezno državno delo se bo začelo sedaj po volitvah, ko je narod napodil od vladnih korit pijance in državne zapravljivce in zaupal svojo politično in gospodarsko usodo ljudem, ki so res tudi trezni predstavitelji naroda. Tudi glede pijanosti in treznosti ima «Tabor» sedaj po volitvah čisto zmedene in krivo naobrjene pojme.

Enotna napredna fronta. Koncentracija naprednih sil se dr. Kukovcu pred volitvami ni posrečila in baš radi tega pravijo policajdemokratje, ker smo se cepili pred volitvami, smo bili tako katastrofalno poraženi. Koncentracija naprednih fragmentov je tudi sedaj po volitvah dr. Kukovec edini cilj in želja. Enotno napredno fronto oznanjata «Tabor» in «Narod», v katerega se je zatekel iz politike pognani vrtojski g. Janez Mermolja. Mermolja vabi na branik države vse še po volitveni bitki preostale policajdemokrate in samostojne mešetarje. K koncentraciji naprednih drobtin res privoščimo dr. Kukovcu ves uspeh, ker nam je ravno njegova doslej vedno nesrečna roka in Mermoljeva že dvakratna za celo njegovo stranko katastrofalna smola porok, da kakor so bili naprednjaki sedaj kot razkropljene ovce tepeni, bodo tudi pri prihodnjih volitvah kot čreda pod pastirji a la Kukovec in Mermolja poraženi v skupnem hlevu. Izgubljeni sinovi — samostojni se že vračajo k svojim očetom in kmalu se bodo objeli, mi pa bodemo pripravili lopato, da prav do tal postržemo iz Slovenije združeno demokratsko in samostojno — blato!

Za prvi april in dr. Kukovec verjame! Vsa javnost ve, da je dr. Kukovec sedaj z izgubljenim mandatom izgubil tudi še preostanek svoje predvolitvene pameti. Da je temu res tako, nam priča pismo, katerega mu je pisala brežiška JDS-organizacija sedaj po volitvah za prvi april in nespametni dr. Kukovec ga je res objavil v torkovem «Taboru» in ta prvoaprilni dar dr. Kukovcu se glasi: «Krajevna organizacija JDS v Brežicah je sklenila na svojem sestanku enoglasno izreči Vam iskreno zahvalo in priznanje za neumorno, uspešno in nesebično delovanje v prid stranke z zagotovilom nemajmanega spoštovanja in zaupanja. Vaše delovanje nam bo v zgled in v spodbudo pri našem bodočem delu.» — Dr. Kukovec je tako neumorno, tako uspešno in nesebično deloval, da je prav do dna zapravil demokratom za vedno še to, kar so imeli do sedaj in za to temeljito in vsestransko polomijo bo dr. Kukovec demokratom še tudi v bodoče vzgled! Dosedaj je dr. Kukovec polomil in zafural vse, česar se je lotil in v tem oziru je bil in ostane svarilen vzgled celo za demokratsko bodočnost. Sedaj pa vprašamo: ali brežiško pismo ni prvoaprilska zafrkacija od strani — lastnih pristavev?

Novi narodni poslanci po svojem poklicu. V novi narodni skupščini je 85 kmetov, 44 odvetnikov, 38 politikov in državnikov, 26 privatnih in državnih uradnikov, 22 profesorjev, 16 duhovnikov, 15 novinarjev in publicistov, 12 veleposestnikov in ekonomov, 8 učiteljev, 7 inženjerjev, 6 zdravnikov, 6 obrtnikov, 1 industrialec in 1 zobotehnik. Za 4 džemijetske poslance še niso izdana pooblastila in eden zastopnik tretje dalmatinske cone še pa ni izvoljen in potem dobimo skupno število vseh poslancev 313. V ravnokar navedenem dopisu poslancev

so označeni po svojem poklicu tudi oni poslanci, ki so izvoljeni v več okrajih in bodo podali odvisni mandat svojim namestnikom.

Razdelitev klubovih prostorov v parlamentu. Po zadnjih volitvah se je spremenila slika političnih strank in radi te spremembe so tudi spremenili prostore za klu be in stranke v narodni skupščini. Najmočnejša stran ka radikalni so zase rezervirali celo levo stran v pritlič ju, med tem ko so imeli poprej samo polovico te strani. Stara radikalna klubova soba je znatno razširjena in na koncu hodnika je še čakalnica. V spodnjih prostori h, kjer so bili poprej muslimani in grupa g. Divljana, je sedaj predsedništvo in tajništvo radikalne stranke. Jugoslovanski klub in demokrati so ostali v svojih stari h prostorih. V I. nadstropju na desnem krilu je bil poprej samo klub republikancev in narodnih socija listov. Prva mala soba, kjer so bili poprej socijalni de mokrati, je odkazana sedaj zemljoradnikom, ker jih je samo 10. Velika soba nekdanjega zemljoradniškega kluba je sedaj razdeljena na dve in odkazana je ena Spahovi skupini, druga Nemcem. Tamkaj, kjer so bili poprej samostojni, je sedaj socijaldemokrat Divač in Pucelj. Druga mala soba, v kateri je bila poprej sku pina Karamehmedoviča, bo odkazana dr. Drinkoviču in dvema poslancema Vešovičeve skupine. Za eventual ni prihod Radičevcev ni pripravljenost se prav nič.

Kdo je dobil v narodni skupščini posebno sobo? V parlamentu so odkazali posebno sobo: Pucelju, dvema socijaldemokratoma in dvema Radičevcema-disiden toma.

Na skupščinski galeriji se je znašel ob otvoritvi pa lamente kot gledalec in poslušalec poleg propadlega vladnega muslimana Korkuta tudi bivši poslanec so cijalpatrijotov dr. Korun, ki je, kakor pravijo, za časa svojega poslančevanja toliko »pazaril«, da se še sedaj ne more ločiti od priljubljenega mesta, ali pa da ima še kake obračune s svojimi bivšimi sovratniki iz vlad nih strank. Skomine po poslančevanju bodo še marsi katerega privabile na galerijo, sam dr. Kukovec men da ne bo, ker galerijski sedeži njegove obilnosti ne bi tako lepo izdržali, kot so jo ministrski fotelji.

Naše organizacije rastejo! To lahko rečemo, kajti k naši Jugoslovanski strokovni zvezi pristojajo vedno novi člani. Delavstvo je spoznalo, da le organizacija, ki je na krščanski podlagi, najbolj skrbi zanj. Sam se sem prepričal, da član, ki je bil organiziran pri socijal demokratih, oziroma pri skupini čevljarskih pomočni kov, že leta in leta, ni v slučaju brezposelnosti in bolezn i dobil niti vinarja podpore. Takih slučajev je več na razpolago. In zato smo delavci spoznali, da vse demo kratske organizacije le same sebi žepe polnijo po vzgle du njih bivših voditeljev Antona in Etbina Kristana, da delavstvo se pa ne zmenijo niti najmanj. Zato pa je umevno, da se pri njih vedno bolj krči število članov. Minilo je leto 1919, ko so delavce s silo gonili v svoje organizacije in če kdo ni hotel pristopiti, se mu je za grozilo, da se ga spodi iz službe in vse take šikane so mu bile v ponudbo. Jugoslovanska strokovna zveza pa ne sili nikogar s silo, marveč s mirnim korakom in s čistimi rokami organizira svoje člane v veliko in moč no armado, kar tudi delavstvo uvideva in bo še bolj spoznalo. Posebno sedaj, ko se je pri volitvah tako jas no pokazalo, da je naše ljudstvo sito vseh praznih ob ljub nasprotnikov, je tembolj treba, da se strnemo v naših organizacijah ter tako kot močna četa podpira mo naše poslance, ki bodo delali v Beogradu za nas in mi tukaj delamo za nje. Zato pa, tovariši delavci, vsi v armado Jugoslov. strokovne zveze. — Leopold Vostner, tajnik skupine tovarniškega delavstva.

Zakaj shodi in protesti nič ne zaležejo? Cela država ve dandanes, v kako strahotnem gospodarskem in mo ralnem položaju se nahajajo naši državni uradniki in nameščenci vseh upravnih strok. Da bi se ti le ne mo gli postaviti po robu, je bila izdana zloglasna obznana in zakon o zaščiti države. Dokler se ta zakon izvaja, ali bi se imel izvajati samo v gotovih slučajih štrajka, ki bi ogrožal državo kot takšno, se ne smejo ti obžalova nja vredni trpini niti tedaj upirati, kadar gre za samo eksistenčno vprašanje, za kos kruha. Vedite pa vi vsi državni uradniki in nameščenci, da Beograd zelo do bro ve in pozna vaš položaj. Vedite, da Beograd ne pre zira iz ignorance vaše prošnje in vaših opominov, da ste vi jedro in hrbenica uprave in države, le-tej bolj koristni in potrebni nego oni, ki dobivajo milijone zla tih frankov mesečno in ne kakor vi, ki dobivate le pa sto domačih papirnatih dinarjev letno za vaše bedno in trudapolno službo. Zakaj torej vse to, da se vas na menoma gmotno in moralno uničuje. Drugega ne more biti, kakor to: Beograd se vas hoče iznebiti, da vas sili h korupciji in nepoštenim dejanjem, da vas potem lah ko potom disciplinarnega postopanja po 25 do 30letni službi izbacne na cesto brez pokojnine za vas in vaše družine. Kdor gre prostovoljno iz državne ali železni ške službe, tudi dobro, glavno je, da gre, da nima pra va na penzijo, zato vas slabo, kar se le da slabo, pla čujejo, zaradi tega so iznašli maksimiranje, premeš čanja v Srbijo in Macedonijo. Ali mislite, da si Beo grad kaj beli glavo s tem, ako mora stare kvalificirane moči potem nadomestiti z nesposobnimi in lenimi ura dni ki sumljive preteklosti? Kaj briga njih, ako tak nava pečeni došlec krade, slepari, sabotira in na vse zadnje uide kam če le mogoče s polnimi žepi iz državne bla gajne. Odtod toliko in redno ponavljajoče se tatvine na pošti in na železnici. Potepuhi in zločinci s protekcijo Pašića ali Pribeževića so mnogo več vredni, nego ste vi, ki ste v službi osiveli in vi, kateri ste pribežali k nam zaupno in z ljubeznijo do Jugoslavije. To je vaše plačilo, tako plačuje Beograd vaše delo zvestobe in po štenja.

Železničarjem izenačenje draginjskih doklad.

Na seji finančnega odbora dne 29. m. m. so izdelali go spodje neko skrupucalo, ki je imenujejo izenačenje dra ginjski doklad. Naslov je res lep, a brez pomena, ker se za zboljšanje vobče ni storilo nič. Odpravil se je če trti in peti razred, tako da bo res dobilo osobe neka terih kategorij 1—2—3 dinarje več kakor dosedaj, pa kaj pomaga teh par piškavih dinarjev, posebno mlaj šemu osebju, sedaj v tej neznosni draginji! Vse obsod be vredne so pa nadaljne določbe, kakor: Do rodbinske doklade nimajo pravice prvič oni delavci in pisarniški sluge, ki plačujejo letno več kakor 5 dinarjev neposred nega davka, če služijo v trgih ali vaseh in imajo še manj kakor pet let službe. Drugič oni delavci in pisar niški sluge, ki plačujejo letno več kakor 10 dinarjev neposrednega davka, če stanujejo v kakem mestu in imajo manj kakor pet let službe. Tretjič delavci in pi sarniški sluge, ki plačujejo več kakor 20 dinarjev ne posrednega davka, če imajo nad pet let službe ne glede na kraj službovanja. G. Deržić je s tem, da je k takim odredbam zvesto kimal in jih potrdil, zopet zabil moč no zagodo med posamezne kategorije, katero pa bomo že skušali izbiti, če tudi s težkim, a zato pa vstrajnim bojem.

Orjuna proti parlamentarni svobodi. Današnja »Slobodna Tribuna« poroča: V ponedeljek zvečer je Or juna napadla bosanske poslance, ki stanujejo v Zemu nu, in so se ravno nahajali v gostilni pri »Črni mački.« Od neke sosedne mize je pristopil k poslancu Hadžika diću orjunaš ter mu rekel: »Dr. Hadžikadić! Ubijem te v 24 urah. Nocoj tega še ne storim, pa rečem ti, da si od sedaj naprej v 24 urah mrtev, ti ali jaz!« — To je or junaš parkrat ponovil. Potem so šli poslanci spat v ho tel »Zentra«, kmalu za njimi pa orjunci v dveh gru čah, povprašujoč po dr. Spahu in ročeč, da ga ubijejo. Poslanci pa so bili že v svojih sobah. Orjunci so v go stilniški sobi ukradli enemu fes in potem so razgrajali pred hotelom, metali v okna kamenje in vpili: »Doli Spaho! Doli Turki!« Več kamnov je padlo v sobo, kjer sta spala poslanca Kapetanovič in Kurbegović. Prišla je tudi policija, orjunci so pa še naprej razgrajali pred hotelom ter psovali poslancem Boga turškega, mater, Mohameda itd. Dr. Spaho in dr. Korošec napravita iz tega politično vprašanje. Pritožili so se pri predsedniku vlade, parlamenta in notranjemu ministru. Stvar je zbudila v Beogradu veliko senzacijo. Dr. Spaho je iz javil dopisniku, da zapusti Beograd, če se ne bo ener gično poskrbelo za varnost. Z njim soglaša tudi dr. Korošec.

Črnagora. V listih iz same Črnogore in onih, ki po znajo ter se bavijo z njenimi razmerami, se prikazujejo vedno bolj žalostne slike iz te bedne dežele, ki se ne more sama prehraniti in kateri tudi v drugih ozirih še toliko manjka do normalnega življenja. Vedno glas nejša je tudi pritožba, da Črnagora še nikdar ni tako slabo in bedno živela, kot živi sedaj, ko jo je nesrečni centralizem z nesposobnostjo in strankarsko zagri ze nostjo uzurpatorjev oblasti z ene strani silno udaril, z druge pa zanemarljivo in pozabil. »Črnogorski Radikal«, ki gotovo ne spada med protidržavne, separatistične in druge liste, tako-le opisuje črnogorsko nesrečo: Narod je gladen, bliža se katastrofi. Kar je imel, to je pod ce no prodal, da kupi nekaj hrane od izkoriščevalcev naj hušje vrste, ki od seljaka ovce, kože in drugo kupu jejo po najnižji ceni, da mu potem po najvišji prodajajo najslabše žito, moko in drugo. Ljudje so vse raz prodali, kar so imeli od poprej, zanašajoč se na vladno pomoč, katere pa ni od nikoder. Država je votirala v budgetu za 1922-23 štiri milijone dinarjev za popravo cest in za prehrano. Za popravo cest in za druga javna dela pa ni potrošena niti ena četrtina in denar se je vrnil državni blagajni kot — preostanek. Da se je za čelo delati, kakor bi bilo treba, tisoče ljudi bi imelo za služek in po popravljenih potih bi se lahko donasala hrana. Pa nič se ni storilo in narod je gladen in neza dovoljen. Kdo je tega kriv, nihče ne zna reči, ali od gla ve riba smrdi. Druga stvar n. pr. je izmenjava perpe rov (denar bivše črnogorske države). Ljudje so morali perperje prijaviti, oblast pa ni začela takoj izmenjavati in je ves ta denar, ko ga je najprej prenizko poredila dinarju, pustila dve in pol leta ležati kot mrtvi kapital. Sedja šele izmenjava, a ne vsem, temveč samo onim, katerim gospodje uradniki to hočejo. Razven tega je na tisoče slučajev, da nesposobni občinski uradniki ni so vpisali prijavljenega črnogorskega denarja in da se sedaj sploh ne ve, če bo izmenjan. Zlorabe so tako gro zne in mnogoštevilne, da vlada silno ogorčenje in ne zadovoljstvo. — To je slika Črnogore po radikalskem listu, drugi radikalski in demokratski listi pa še vedno pripovedujejo, kako je črnogorski narod zadovoljen v beograjsko vladu, ker je izvolil samo dva federalista. Boljše je, če se s tem ne hvalijo, ker nudijo nov dokaz, da so volitve v Črnigori izvajali s terorjem.

Afera z usnjem. V Beogradu so odkrili veliko tatvino usnja v vojnem skladišču. Skladiščnik, administrativni podporučnik Pero Drašković je prodal iz magacina 8000 kilogramov podplatov trgovcu Stosiču in majorju Ate nackoviču v Valjevu. Sedaj je Draškoviča in kupce so dilo beograjsko porotno sodišče. Drašković je obsojen na 12 let težke ječe, kupci pa vsak na 4 mesce zapora.

Nevaren lesni trgovec. Redarstvo v Zagrebu je za prlo nekega Vladimira Krsnika, ki se je izdal za lesnega trgovca iz Krapine ter sklenil s trgovcem Stjepanom Do briničem pogodbo na 40 vagonov drv, na kar mu je Do brinič dal 40.000 dinarjev. Ker pa drv ni bilo, je Dobrinič vložil tožbo proti Krniku, da mu vrne denar. Za stvar se je začela zanimati tudi policija, kateri je Krsnik že dobro poznat kot goljuf ter ga je aretirala. Krsnik je 40.000 dinarjev v par tednih zapravil, lesni trgovec pa sploh ni bil. Predan je državnemu pravdnstvu.

Živega pekli. V hišo Petra Steviča v Kladareh, Srbija, so 9. t. m. udrli razbojniki in zahtevali denar. Stevič jim je ponujal 1500 dinarjev, oni pa so zahtevali 50.000 din., ker ga pa ni mogel toliko dati, so zakurili ogenj in ga ži vega pekli, dokler ni umrl. Potem so prijeli njegovega vnuka, malega fanta in so tudi njega pekli, tako, da bo težko ostal pri življenju.

Od strahu se obesila. Pri Skoplju v južni Srbiji se je obesila 17 letna pastarica Mileva Gozdič, ker so ji vol kovi raztrgali par ovac, ki so bile last njenega strica; ker se je bala stricu nesrečo povedati, se je obesila na paši.

Samomor Slovenca-podnarednika. V Beogradu se je ustrelil artilerijski podnarednik Franc Anzegaj. Bil je zelo vdan pijanstvu, pa je bil radi tega obtožen raznih iz gredov.

Žena ubila moža. Neža Janc iz Dvorske vasi pri Ra dovljici je v prepiru udarila svojega moža trikrat po glavi s sekuro in mu razbila lobanjo, da je obležal mrtev. Po storjenem činu se je prijavila okrajni sodnji v Ra dovljici, ki jo je pridržala v zaporu. Imenovana je bila znana v celem okraju kot »huda žena« ter je živela z možem v vednem prepiru.

Okraden v vlaku. V orientekspresu, ki je vozil iz Niša proti bolgarski meji, je bil v nedeljo ponoči okraden italijanski trgovec Rali, ki je potoval v Carigrad ter je spal v spalnem oddelku in radi sparine odprl okno. To priliko je uporabil neznani tat, ki se je vozil z istim vozom, pa je splezal na streho vagona, vrgel skozi okno vrvi, ter odnesel suknjo Ralija, v kateri je bilo 100 an gleških funtov in 100 turških zlatov v vrednosti 90.000 dinarjev. Ko je Rali tatvino opazil, tatu ni bilo več na vlaku. Železniška policija vrši strogo preiskavo ter je obvestila tudi vse banke, če bi tat poskušal denar za menjati.

Velikanski požar vojašnice v Čačku. Te dni je v Čač ku začela goreti ena največjih in najmodernejših vojašnic v Srbiji. Vihar je nastal okoli polnoči in se je vsled vihar nega vremena z velikansko naglico razširil na vse ob jekte. Ker nimajo v Čačku primernih gasilskih naprav, niso mogli ognja omejiti. Do jutra je zgorela tretina vo jašnice. Vendar pa se jim je posrečilo, da so ogenj lo kalizirali. Na pomoč sta bili poklicani garnizija v Užicah in Kragujevcu. Škoda presega 10 milijonov dinarjev.

Prijave rentnih knjižic. Dodatno k razglasu glede prenosa vrednostnih papirjev, ki so deponirani pri po štni hranilnici na Dunaju, razglasamo: Stranke, ki so svoje rentne knjižice ali potrdila o deponiranju (De potscheine) priložile svoječasni prejšnji prijavi na Ge neralno direkcijo državnih dolgov ali Jadranski banki podružnici Ljubljana, morajo pri sedanjih definitivni prijavi na obrazcu »Ovlaščenje i nalog« označiti, kje se sedaj ti dokumenti nahajajo. Na številna vprašanja glede prenosa hranilnih vlog od poštne hranilnice na Dunaju opozarjamo, da gre v tem slučaju samo za pre nos vrednostnih papirjev, za katere so stranke svojčas prejele od bivše avstrijske uprave rentne knjižice ali Depotscheine. Prijave za prenos svoječasnih poštno hranilnih in čekovnih vlog se bodo izvršile pozneje ter bodo občinstvo o tem posebej pravočasno opozorjeno. — Pošta Maribor I.

Brezno. Na odborovi seji krajevne organizacije SLS dne 15. aprila so zložili naši vrli voditelji in somišljeniki 100 din. kot prispevek za strankin sklad, kot sledijo: Čas Maks, predsednik 20 din., Rebernik Rudolf, namest nik 10 din.; odborniki: Brezovnik Pavel 20 din., Kaiser Ivan, 10 din., Rek Ignac, 10 din., Grum Peter 10 din. ter še vsi skupaj 20 din. Iskrena hvala.

Iz Ptuja.

Povolitveni glasovi iz ptujske okolice. V mestu Ptuj še do danes nosijo vse lipe in kostanji na lepljene in z apnom pobeljene številke. Mestni tratoarji so še dandanes z rdečo barvo in apnom namazani in še danes malodane pri vsakem koraku lahko vidiš na tleh številko 6. Kaj neki pomeni ta šestica? Mogoče bo sedaj v Ptuj vse po ceni in vse po šest kot svoj čas pred vojno pri sejmskem židu. V nedeljo 18. maja je bil v Ptuj volilni boj in kot preostanki tega boja so še danes povod nalepljeni lističi in povsod namazana številka 6. Nemci so poskušali tokrat s svojo šesto škrinjico presle piti ljudstvo, a ni šlo, ker si je ljudstvo po večini izbralo škrinjico 2. Kot mali in nedorasli smo hodili v nemške ptujske šole se učiti in sedaj kot odrasli in zavedni smo zadeli pravo — drugo avtonomno škrinjico. Zmago naše SLS je proslavila tokrat slovensko zavedna ptujska oko lica s kresovi, katere smo videli goreti v lepem številu po Halozah in Slov. goricah. Ptujška okolica je obhajala po teh volitvah krasno dvojno vstajenje: Gospodovo in na rodno zavedno. Bog daj, da bi to narodno vstajenje v ptujski okolici se res tudi utrdilo med našim dobrim ljud stvom in ostalo trajno, dokler nam naši vrli poslanci po težkih bojih ne izvojujejo toli komaj zaželjene in težko pričakovane samostojnosti Slovenije.

Dijaški Orel Maribor priredi v nedeljo, dne 22. apr. v dvorani »Društvenega doma« v Ptuj telovadno aka demijo. Ker tokrat nastopi prvokrat z lepim sporedom v tujem mestu, pričakuje obilno udeležbo Ptujčanov in okoličanov. Bog živl!

Iz Maribora.

Poziv na merodajne oblasti. Iz trgovskih krogov se nas obvešča, da je zopet nakopičenih pri tukajšnji carinski pošti število paketov, katero bo kmalu preseglo 1000. Čemu vendar še sedaj tak zaostanek, ker so odpravljene vse teškoče, ki so ovirale hitro poslovanje. Prizadete ob

lasti opozarjamo, da se ukrene vse, ter da se pričnejo dohajajoči paketi sproti zacarinjevali.

Prihodnje predavanje Slov. kršč. soc. zveze se vrši v petek zvečer ob običajni uri. Govoril bo vlč. g. dr. Anton Medved o največjem slikarju sveta, Rafaelu Santi. Predavanje bo združeno z razkazovanjem njegovih slik.

Okrožje Jugoslovanske stok. zveze vabi vse člane vseh skupin na mesečni sestanek, ki se vrši v nedeljo, dne 21. t. m. ob 5. uri popoldne v dvorani rokodelskih pomočnikov, Lekarniška ulica. Načelstvo.

Pobijanje nevarnosti koz v Mariboru. Prebivalstvo se opozarja na to, da bodo v prihodnjih dneh dostavljene hišnim posestnikom, oziroma oskrbnikom pole, v katere se morajo vpisati vse stranke, oziroma vsi prebivalci hiše po nadstropjih in stanovanjih z imenom in priimkom, rojstnim letom in poklicem. Obenem z vpisem se morajo tudi oddati spričevala o cepljenju oseb, ki so se vpisale, ki pa morajo vsebovati datum cepljenja in uspeh istega. Ta spričevala se bodo po uradnem vpisu zopet vrnila hišnim posestnikom, oziroma hišnim oskrbnikom. Ta notica naj pripomore k temu, da bodo posamezniki imeli priliko pripraviti si spričevala o cepljenju, da pri oddaji ne bo nepotrebnega zavlačevanja ker se bodo popisne pole in spričevala v teku 48 urah zahtevala od posestnikov, oziroma oskrbnikov. Opozarja se na to, da se bodo smatrale vse one osebe, ki ne bodo predložile spričevala o cepljenju kot necepljene.

PRIPOROČLJIVE KNJIGE.

Da ste mi zdravi, otroci! Deset poučnih povesti za zdravje naše šolske mladine. Spisal Ivan Robida. Spis je odlikoval s priznalno nagrado zdravstveni odsnek za Slovenijo v Ljubljani. Izdal višji šolski svet. Natisnila in založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 3 dinarje. Strani 45.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

(Konec).

45

In polagoma, megleno in nedoločeno izprva, pa vedno jasneje in razločneje je postajal nevidni človek viden in ko so se končno razmaknili ljudje in naredili prostor Kempu, je ležalo pred njimi telo tridesetletnega moža. Njegove pesti so bile tesno stisnjene, oči široko odprte, na obrazu je ležal izraz grozote in blaznosti.

Nekdo je prinesel od »Veselih kvartavcev« rjuho. Vanjo so zavili onemoglo telo in ga zanesli v gostilno. In tam, na ravni postelji, v poltemni sobici, obdan od nevednih in radovednih, razburjenih ljudi, polomljen in ranjen, je umrl Griffin, prvi človek, ki je znal samega sebe narediti nevidnega, najnadarnejši kemik, kar jih je kedaj poznal svet.

Zgodba o nevidnem človeku je pri kraju.

Ako še hočete kaj več zvedeti o njem, pojdite v neznanu krčmo ob cesti v Port Stowes in vprašajte za krčmarjem. Nad vrati visi prazna deska. Klobuk in pod njim čevlji so nasekani na deski in spodaj je napis: »Pri nevidnem človeku«.

Gostilničar je človek majhne, debelušaste postave, njegove kratke noge še bolj povdajajo nagnjenje njegovega telesa k debelosti. Široko lice ima, Dolg rdeč, valjarju podoben nos, velika, zapognjena usta in ščetinasto brado.

Ako daste za vino, vam bo velikodušno pripovedoval o »nevidnem človeku« in o vsem kar se je tistikrat zgodilo in kako ga je sodnija popraševala za zlatom, ki ga je našla pri njem.

»Našli so zlato pri meni, — pa niso mogli dokazati, čegavi so. Na vse načine so skušali dokazati, za sem izkopal zaklad —«.

In če hočete, da bo na mah prenehal s svojim gostobesednim pripovedovanjem, pa ga vprašajte, ali nič ne ve o nekakih knjigah. Priznal vam bo, da jih je videl, in vam bo razlagal, kako so vsi silili vanj, češ, da jih ima on.

»Pa jaz jih nimam,« vam bo rekel. »Nevidni človek jih je skrli, ko sem mu ušel in bežal. — Tisti dr. Kemp je vtepel ljudem v glavo, da imam jaz knjige —«.

Utihi bo, vas gledal po strani, nemirno bo prestavljal kozarce in se bo izmuznil iz sobe.

Samec je in žensk ne trpi v svojem gospodarstvu. Redkobeseden je po navadi, počasi hodi, vse stori malomarno, in znan je kot velik mislec. Varčen je bolj ko kdo drug na vasi in vsa pota vam pozna po južnem Angleškem.

Zvečer pa, po deseti uri, ko je zaklenil vrata za zadnjim pivcem, tedaj stopi počasi v svojo sobo s čašo whiskyja pomešanega z vodo, ga postavi na mizo, zaklene še sobo, pogleda po oknih, ali so dobro zastirna in zaprta, in pogleda še celo pod mizo.

In ko ga pomiri tiha osamelost, ki vlada krog njega, tedaj odklene škrinjico in v škrinji zaboj, in v zaboju predal in iz predala izvleče tri knjige v rjavo usnje in jih slovesno položi na mizo poleg whiskyja. Zob časa je že glodal na usnjati vezavi in zelen mah jo prikriva — kajti nekoč so knjige prenočile v močvirju in umazana voda je splahnila nekatere strani.

V udobnem naslonjaču sedi, si nadevle pipo — počasi in strmeč med tem na knjige. Nato potegne eno k sebi in jo prelistava naprej in jo prelistava nazaj, pa jo zopet prelistava naprej. Celó se mu guba in ustnice se mu premičejo.

»Dobri Bog —! Kako učen človek je bil —!« In nasloni se nazaj in njegove oči zrejo zamišljene po praznini in gledajo stvari, nevidne za druge zemljane.

»Skrivnosti — same skrivnosti!« šepetaje.

»In jaz sem bil blizu njih — enkrat —!« —

Inserirajte!

Kupim

registrirano blagajno

s šilimi ali šestimi predal. Ponudbe na naslov: Lekarna pri Mariji Pomagaj, Celje. 1—2 407

Hiša na lepem kraju se po ugodni ceni proda. Stanovanje na razpolago. Naslov v upravi. 188

Šivilja za perilo gre na dom šivat. Loška ulica 5. 2—2 174

Proda se enonadstropna lepa hiša z vrtom v Mariboru. Naslov pri g. Klček, goslinna, Tržaška cesta. 2—3 180

Posestva, gostilne, hiše, trgovine, vile prodaja Zagorski, Maribor, Barvarska ulica 3. 3 177

»Ne storil bi, kar je storil on. Jaz bi —. No, dobro —!«

Debeli oblaki dima se vlečejo krog njega.

In tako sanja sen, neumrljivi sen svojega življenja —.

In četudi se je Kemp neprestano trudil in se muzal krog njega, vendar nobeno živo bitje, razen krčmarja samega, ne ve, da so knjige pri njem, knjige, ki je v njih skrivnost o nevidnosti in še mnogo drugih čudovitih skrivnosti. In nihče drug ne bo zvedel o knjigah, do njegove smrti ne.

Bistra, kristalnočista voda, planinski zrak in skrbna priprava napravijo »pekatete« to kar so: za pravo delikateso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

Opozarjamo na današnji oglas g. J. Zorman, anončno in reklamno podjetje v Ljubljani.

Praktični Angleži in Amerikanci so se že davno prepirali, da nošnja gumijevih podpetnikov ni samo vsled nizke cene in dolgotrajnosti ekonomična, temveč hasne vsled tega zdravju, ker se telo pri hoji veliko manje pretrese. Pustite si na vaše čevlje pritrditi prave Palma kavčukaste pete ter se boste sami o prednostih prepirali.

Poskusite in prepričali se bode, da so »pekatete« najboljše in ker se zelo nakuhajo, tudi najcenejše testene.

PALMA

Kavčuk potpetnike in potplate

Prednosti!

Ceneje in znatno trajnije nego od kozol Varstvo proti vlagi i mrazu!

Grahorica za seme prosena kaša, koruza in za krmo

najceneje pri

JOSIP ROSENBERG
MARIBOR 3—3 173

Oglase za vse časopise in za velesejmske mednarodne propagandne izdaje

stenskih reklamnih načrtov trgovsko prometnih središč in kopališč kraljevine SHS:

a) Rogaška Slatina

najlepše zdravilišče Jugoslavije;

b) BLED

alpako letovišče in kopališče, letno bivališče našega kralja;

c) Sušak-Reka z Barošem in Delto z železniškim omrežjem naše države,

originalni osnutek ING JULIJA GREGORJA in izvirno perorizbo ARH. ING. RADO KREGARJA, z odobrenjem pokrajinske uprave za Slovenijo, opr. št. 1029/23, v svrhu razobešanja po državnih uradih in šolah,

oskrbuje edino avtorizirana samozaložba:

JOSO ZORMAN, anončno in reklamno podjetje, Ljubljana, Gledališka ul. 2 nasproti Nar. opere;

kakor tudi izrecno zato pooblaščen zastopniki, s posebnimi pooblastili.

Točno!

Kulantno!

Brez konkurence!

Vsa prava pridržana!

Ponatis prepovedan!

Cene oglasom iste, kot pri upravništvih listov samih! Lastna razstavna koja na III. Ljubljanskem velesejmu!

Telefon interurban 231. — Brzjavi: Zormanopera. — Pošt. ček 12.866 v Ljubljani.

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

KAMENIT

TOVARNA UMETNEGA ŠKRILJA IN ELEKTRARNA, DRUŽBA Z.O.Z.

LAŠKO

Slovenija

